DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

23. oktober 2001 *

I sag C-510/99,

angående en anmodning, som Tribunal de grande instance de Grenoble (Frankrig) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende straffesag mod

Xavier Tridon,

procesdeltager:

Fédération départementale des chasseurs de l'Isère,

og

Fédération Rhône-Alpes de protection de la nature (Frapna), section Isère,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 og 36 (efter ændring nu artikel 28 EF og 30 EF), af Rådets forordning (EØF) nr. 3626/82 af 3. december 1982 om gennemførelse i Fællesskabet af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (EFT L 384, s. 1), navnlig forordningens artikel 6 og 15, af Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (EFT 1997 L 61, s. 1) og af konventionen

* Processprog: fransk.

om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter, som blev indgået i Washington den 3. marts 1973, navnlig konventionens artikel VII og XIV,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F. Macken, og dommerne N. Colneric, C. Gulmann (refererende dommer), J.-P. Puissochet og R. Schintgen,

generaladvokat: C. Stix-Hackl
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— anklagemyndigheden i Frankrig ved V. Escolano, substitut du procureur de la République près le Tribunal de grande instance de Grenoble

— Xavier Tridon ved avocat M. Quatravaux

— den franske regering ved K. Rispal-Bellanger og D. Colas, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved R.B. Wainwright, som befuldmægtiget, bistået af avocat H. Lehman,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 23. november 2000 er afgivet mundtlige indlæg af Xavier Tridon ved avocat M. Quatravaux, af den franske regering ved C. Bergeot, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved R.B. Wainwright, bistået af avocat H. Lehman,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. februar 2001,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 15. november 1999, indgået til Domstolen den 28. december 1999, har Tribunal de grande instance de Grenoble i medfør af artikel 234 EF forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 og 36 (efter ændring nu artikel 28 EF og 30 EF), af Rådets forordning (EØF) nr. 3626/82 af 3. december 1982 om gennemførelse i Fællesskabet af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (EFT L 384, s. 1), navnlig forordningens artikel 6 og 15, af Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (EFT 1997 L 61, s. 1) og af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (herefter »CITES«), som blev indgået i Washington den 3. marts 1973, navnlig konventionens artikel VII og XIV.

2 Spørgsmålene er rejst under en straffesag mod Xavier Tridon, Champagnier (Frankrig), som bl.a. er tiltalt for i Champagnier inden for perioden mellem november 1995 og november 1997 i erhvervsmæssigt øjemed til partnere eller kunder at have overdraget eksemplarer af arten ara (papegøjer), som forekommer

i det oversøiske departement Guyana (Frankrig), som er født og opvokset i fangenskab, og som det ifølge ministeriel bekendtgørelse af 15. maj 1986 om fastlæggelse, for hele eller en del af det nationale område, af beskyttelsesforanstaltninger vedrørende fugle, der forekommer i departementet Guyana (JORF af 25.6.1986, s. 7884, herefter »Guyana-bekendtgørelsen«).

Retsforskrifter

CITES

3 Formålet med CITES er ved en regulering af den internationale handel at beskytte bestemte udryddelsestruede vilde dyr og planter. Den fastsætter forskellige beskyttelsesordninger afhængig af arterne, som er inddelt i tre grupper svarende til konventionens tre bilag afhængig af, i hvilken grad de er truet af udryddelse.

4 CITES' liste I omfatter de mest truede arter, for hvilke beskyttelsesordningen er den strengeste. Beskyttelsesordningen for de arter, der er opregnet på liste II, som navnlig omfatter arter, der ikke nødvendigvis i øjeblikket er truet af udryddelse, er mindre streng.

5 CITES' artikel VII, stk. 4, bestemmer, at enheder af dyrearter omfattet af liste I opdrættet i fangenskab med handel for øje skal behandles efter de for enheder af arter omfattet af liste II gældende regler.

6 Ifølge CITES' artikel XIV, stk. 1, litra a), skal konventionens bestemmelser ikke på nogen måde påvirke medlemsstaternes ret til at gennemføre strengere nationale forholdsregler vedrørende betingelserne for handel med, besiddelse, tilegnelse eller transport af enheder af arter, omfattet af liste I, II eller III, eller totalt forbud herimod.

Fællesskabsforskrifter

7 Ifølge artikel 1 i forordning nr. 3626/82 finder CITES, som er indeholdt i forordningens bilag A, anvendelse i Fællesskabet på de i forordningen fastsatte betingelser.

8 Ifølge artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 3626/82 er det forbudt i kommercielt øjemed at udstille, sælge, samt med henblik på salg at holde, tilbyde eller transportere enheder, som er omfattet af CITES' liste I, medmindre medlemsstaterne under hensyn til konventionens mål og bestemmelserne i Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT L 103, s. 1) tillader en undtagelse, navnlig for enheder af en dyreart, der er opdrættet i fangenskab.

9 Ifølge artikel 6, stk. 2, i forordning nr. 3626/82 gælder de i stk. 1 omhandlede forbud også for de i CITES' liste II omhandlede enheder, der ikke er omfattet af stk. 1, såfremt disse er indført i modstrid med forordningens artikel 5. Denne artikels stk. 1 bestemmer, at indførsel af de nævnte enheder i Fællesskabet er betinget af, at det toldsted, hvor toldbehandlingen finder sted, får forelagt en indførselstilladelse eller et importcertifikat.

10 Samme forordnings artikel 15, stk. 1, første afsnit, bestemmer:

»For så vidt angår de arter, der omfattes af denne forordning, kan medlemsstaterne under overholdelse af traktaten, særlig artikel 36, opretholde eller træffe strengere foranstaltninger af en eller flere af følgende grunde:

a) for at bedre overlevelsesmulighederne for eksisterende enheder i bestemmelseslandet

b) for at bevare naturligt hjemmehørende arter

c) for at bevare en art eller en population af en given art i oprindelseslandet.«

11 Forordning nr. 3626/82 er blevet afløst af forordning nr. 338/97, som har været i kraft siden den 1. juni 1997. Den er vedtaget med det formål at sikre en bedre beskyttelse af vilde dyr og planter under hensyntagen til de videnskabelige fremskridt, der er gjort siden vedtagelsen af forordning nr. 3626/82, og til udviklingen i handelsmønstrene.

12 Ifølge artikel 7, punkt 1, litra a), i forordning nr. 338/97 skal enheder af arter opført i bilag A, som er født og opdrættet i fangenskab eller kunstigt opformeret, behandles i overensstemmelse med bestemmelserne for enheder af de i bilag B opførte arter, bortset fra tilfælde, hvor bestemmelserne i artikel 8 finder anvendelse.

13 Ifølge artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 338/97 er køb, tilbud om køb, anskaffelse i kommercielt øjemed, udstilling i kommercielt øjemed, anvendelse med kommerciel gevinst for øje og salg, opbevaring med henblik på salg, udbud til salg eller transport med henblik på salg af enheder af de i bilag A opførte arter forbudt.

14 Samme forordnings artikel 8, stk. 3, litra d), bestemmer, at der under iagttagelse af bestemmelserne i anden fællesskabslovgivning om beskyttelse af vilde dyr og planter kan gives dispensation fra de i stk. 1 omhandlede forbud ved, at styrelsesrådet i den medlemsstat, hvor enhederne befinder sig, i hvert enkelt tilfælde udsteder et certifikat herom, bl.a. hvis de pågældende enheder er født og opdrættet i fangenskab.

15 Ifølge forordningens artikel 8, stk. 4, kan Kommissionen give generel dispensation fra forbuddene i denne artikels stk. 1, baseret på betingelserne i stk. 3.

16 Artikel 8, stk. 5, i forordning nr. 338/97 bestemmer:

»De i stk. 1 omhandlede forbud gælder også enheder af de i bilag B opførte arter, medmindre det over for den kompetente myndighed i den berørte medlemsstat kan dokumenteres, at disse enheder er anskaffet og, hvis de stammer fra tredjelande, indført i Fællesskabet i overensstemmelse med gældende lovgivning om beskyttelse af vilde dyr og planter.«

17 Artikel 32 i Kommissionens forordning (EF) nr. 939/97 af 26. maj 1997 om gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 338/97 (EFT L 140, s. 9) bestemmer følgende:

»Forbuddene i artikel 8, stk. 1, i forordning (EF) nr. 338/97 og bestemmelsen i nævnte forordnings artikel 8, stk. 3, om, at der kan gives dispensation i de enkelte tilfælde ved at udstede et certifikat herom, gælder ikke for:

a) levende enheder af dyr, der er født og opdrættet i fangenskab, af arter, der er opført i bilag VIII i nærværende forordning, og hybrider deraf, forudsat at enheder af arter, der er forsynet med kommentarer, er mærket i overensstemmelse med artikel 36, stk. 1, i nærværende forordning

b) levende enheder af dyr, der er født og opdrættet i fangenskab, af arter, der er mærket i overensstemmelse med artikel 36, stk. 1, i nærværende forordning, og som er ledsaget af et certifikat, som nævnt i artikel 20, stk. 3, litra e), i nærværende forordning, udstedt til opdrætteren af en medlemsstats ansvarlige styrelsesråd

[...]«

Nationale retsforskrifter

18 Artikel L. 211-1 i code rural bestemmer:

»Når en særlig videnskabelig interesse eller nødvendigheden af at beskytte den biologiske arv begrunder bevarelsen af arter af vilde dyr og planter, er følgende forbudt:

1° Ødelæggelse eller fjernelse af æg og reder, lemlæstelse, ødelæggelse, indfangning eller fjernelse, forsætlig forstyrrelse og udstopning af dyr af disse arter samt transport, dørsalg, anvendelse, besiddelse, udbydelse til salg, salg eller køb heraf, såvel af levende som døde dyr.

[...]«

19 Guyana-bekendtgørelsen, som er udstedt til gennemførelse bl.a. af artikel L. 211-1 i code rural, indeholder et forbud vedrørende de heri opregnede vilde arter, hvoriblandt figurerer visse typer af arten ara, mod ødelæggelse eller fjernelse af æg og reder, ødelæggelse, lemlæstelse, indfangning, fjernelse og udstopning af dyr samt transport, dørsalg, anvendelse, udbydelse til salg, salg eller køb heraf, såvel af levende som døde dyr.

20 Ifølge artikel L. 215-1 i code rural pålægges der straf for overtrædelser af bestemmelserne i artikel L. 211-1.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

21 Xavier Tridon driver et center for kunstig udrugning af papegøjeæg i Champagnier. Han er under hovedsagen tiltalt for mod vederlag at have overdraget eksemplarer af arten ara, som er født og opdrættet i fangenskab, og som det ifølge Guyana-bekendtgørelsen er forbudt at anvende i kommercielt øjemed på hele det nationale område. Til sit forsvar har Tridon gjort gældende, at bestemmelserne i code rural, navnlig artikel L. 211-1, og i Guyana-bekendtgørelsen er uforenlige såvel med CITES som med traktatens artikel 30 og 36 samt med forordningerne nr. 3626/82 og 338/97, der er udstedt successivt til gennemførelse af Washingtonkonventionen i Fællesskabet.

22 Tribunal de grande instance de Grenoble har herefter besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal bestemmelserne i konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (CITES), navnlig artikel VII og XIV, bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 3626/82 af 3. december 1982, navnlig artikel 6 og 15, og EF-traktatens artikel 30 og 36 for perioden før den 1. juni 1997 fortolkes således, at en medlemsstat kan udstede eller opretholde nationale regler, som indeholder et tidsubegrænset og for hele medlemsstatens område gældende forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter af vilde dyr, der er født og opdrættet i fangenskab, og som findes i naturlig tilstand på hele eller en del af den pågældende medlemsstats område?

2) Skal bestemmelserne i konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (CITES), navnlig artikel VII og XIV, bestemmelserne i Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed og EF-

traktatens artikel 30 og 36 for perioden efter den 1. juni 1997 fortolkes således, at en medlemsstat kan udstede eller opretholde nationale regler, som indeholder et tidsubegrænset og for hele medlemsstatens område gældende forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse af arter af eksemplarer af vilde dyr, der er født og opdrættet i fangenskab, og som findes i naturlig tilstand på hele eller en del af den pågældende medlemsstats område?«

Indledende bemærkninger

23 Det skal for det første bemærkes, at CITES ifølge artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 3626/82 finder anvendelse i Fællesskabet på de i denne forordning nævnte betingelser, og at forordning nr. 3626/82 er blevet afløst af forordning nr. 338/97 således som angivet i dennes anden betragtning.

24 Uden at det er nødvendigt at tage stilling til, om Domstolen har kompetence til som led i sit samarbejde med de nationale domstole i medfør af artikel 234 EF at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen af bestemmelserne i CITES, må det følgelig fastslås, at det under alle omstændigheder ikke i den foreliggende sag er nødvendigt at foretage en sådan fortolkning, da CITES' bestemmelser kun finder anvendelse på fællesskabsplan i kraft af de to forordninger, som er nævnt i den foregående præmis.

25 Da såvel forordning nr. 3626/82 som forordning nr. 338/97, som angivet i forordningernes artikel 1, andet afsnit, imidlertid skal anvendes under overholdelse af CITES' formål og principper og, hvad angår den sidstnævnte forordning, tillige dens bestemmelser, kan Domstolen ikke se bort fra dem, da det ved fortolkningen af forordningernes bestemmelser er nødvendigt at tage hensyn hertil.

26 For det andet skal fremhæves, at det synes at fremgå af forelæggelseskendelsen, at de i hovedsagen omhandlede araer tilhører arter af fugle, som enten er omfattet af CITES' liste I eller II eller forordning nr. 338/97's bilag A eller B.

27 Under hensyn hertil og navnlig i betragtning af, at den retlige ordning vedrørende disse arter er forskellig afhængig af, om de er omfattet af CITES' eller forordning nr. 338/97's bilag, skal de præjudicielle spørgsmål undersøges på grundlag af disse bilag.

28 I så henseende skal dog bemærkes, at det inden for rammerne af samarbejdet i henhold til artikel 234 EF ikke tilkommer Domstolen, men den nationale ret at fastslå de faktiske omstændigheder, der har givet anledning til sagen, og hvilke konsekvenser disse har for den afgørelse, som retten skal træffe (jf. bl.a. dom af 16.9.1999, sag C-435/97, WWF m.fl., Sml. I, s. 5613, præmis 32).

De præjudicielle spørgsmål

De af CITES' bilag I eller forordning nr. 338/97's bilag A omfattede arter

29 For det første skal bemærkes, at enhver kommerciel anvendelse af eksemplarer af de arter, som er nævnt i CITES' liste I er forbudt ifølge artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 3626/82.

30 Ganske vist kan medlemsstaterne ifølge denne bestemmelse i visse tilfælde tillade en undtagelse fra forbuddet mod kommerciel anvendelse af eksemplarer af de arter, der er nævnt på CITES' liste I, navnlig når der er tale om dyrearter opdrættet i fangenskab, men som anført med rette af anklagemyndigheden, den franske regering og Kommissionen er det kun en mulighed og ikke nogen forpligtelse for medlemsstaterne.

31 I den forbindelse skal desuden fremhæves, at eksemplarer af dyrearter, der er omfattet af CITES' liste I, og som er opdrættet i fangenskab med handel for øje, ifølge samme konventions artikel VII, stk. 4, skal behandles efter de regler, der gælder for eksemplarer af arter omfattet af liste II, hvilket betyder, at der kan handles med dem efter reglerne for handel med eksemplarer af arter omfattet af liste II, men det fremgår tillige af CITES' artikel XIV, stk. 1, litra a), at konventionens bestemmelser ikke påvirker medlemsstaternes ret til at gennemføre strengere nationale forholdsregler navnlig vedrørende betingelserne for handel med eksemplarer af arter, der er omfattet af liste I og II, hvilke foranstaltninger kan være så vidtgående, at de indeholder et totalt forbud mod handel.

32 Det generelle forbud i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 3626/82 mod kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter, der er omfattet af CITES' liste I, har således hjemmel i konventionens artikel XIV, stk. 1, litra a).

33 For det andet skal bemærkes, at ifølge artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 338/97 er enhver kommerciel anvendelse af eksemplarer af de i bilag A opførte arter forbudt.

34 Ifølge samme forordnings artikel 8, stk. 3, litra d), kan der i enkelte tilfælde gives dispensation fra det i nævnte artikels stk. 1 omhandlede forbud, når de pågældende eksemplarer er født og opdrættet i fangenskab. Bestemmelsen indeholder altså mulighed for at dispensere fra forbuddet, men foreskriver ikke nogen forpligtelse hertil.

35 I det omfang CITES' liste I og forordning nr. 338/97's bilag A svarer til hinanden, kan det under hensyn til det ovenfor i præmis 31 anførte fastslås, at det generelle forbud i nævnte forordnings artikel 8, stk. 1, mod kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter, der er omfattet af sidstnævnte bilag, har hjemmel i CITES' artikel XIV, stk. 1, litra a).

36 Endvidere skal det fremhæves, at Kommissionen ifølge artikel 8, stk. 4, i forordning nr. 338/97 kan fastsætte generelle dispensationer fra forbuddet i samme artikels stk. 1.

37 Hvad angår levende dyr indeholder artikel 32 i forordning nr. 939/97 sådanne generelle dispensationer for så vidt angår dels levende eksemplarer af dyr af arter, der er opført i forordning nr. 939/97's bilag VIII, og som er født og opdrættet i fangenskab, samt hybrider deraf, forudsat at de pågældende eksemplarer er mærket i overensstemmelse med forordningens artikel 36, stk. 1, dels levende eksemplarer af dyr, som er født og opdrættet i fangenskab, som er mærket i overensstemmelse med artikel 36, stk. 1, og som er ledsaget af et certifikat som nævnt i forordningens artikel 20, stk. 3, der er udstedt til opdrætteren af en medlemsstats ansvarlige styrelsesråd.

38 Efter den franske regerings opfattelse begrænser disse to dispensationer Den Franske Republiks mulighed for efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 939/97, dvs. den 1. juni 1997, at udstede et forbud mod enhver handel med eksemplarer af arter opført i forordning nr. 338/97's bilag A, som er født og opdrættet i fangenskab.

39 I så henseende bemærkes, at da typerne af arten ara ikke er nævnt i forordning nr. 939/97's bilag VIII, er undtagelsen i denne forordnings artikel 32 vedrørende de levende eksemplarer af dyr af arter, der er opført i dette bilag, og som er født og opdrættet i fangenskab, ikke relevant i hovedsagen. Hvad angår den anden undtagelse, som er omhandlet i denne bestemmelse, er der ikke noget grundlag i sagens akter for at antage, at betingelserne for anvendelsen heraf er opfyldt.

40 Det tilkommer imidlertid den nationale ret at efterprøve, om de faktiske omstændigheder i hovedsagen i givet fald omfattes af en af disse undtagelser, og at fastslå, hvilke konsekvenser dette har for den afgørelse, som retten skal træffe.

41 På grundlag af disse betragtninger må de stillede spørgsmål besvares med, at

— for så vidt angår arter omfattet af CITES' liste I, skal forordning nr. 3626/82 fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab

— for så vidt angår arter omfattet af forordning nr. 338/97's bilag A, skal denne forordning fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab.

Arter omfattet af CITES' liste II eller af forordning nr. 338/97's bilag B

42 For det første skal fremhæves, at bortset fra det tilfælde, som er omhandlet i artikel 6, stk. 2, i forordning nr. 3626/82, hvori eksemplarer af arter, der er omfattet af CITES' liste II, er blevet indført i modstrid med forordningens artikel 5, forbyder denne forordning ikke kommerciel anvendelse af disse eksemplarer.

43 Hvad angår artikel 8, stk. 5, i forordning nr. 338/97, bemærkes, at det heri bestemmes, at forbuddet i samme artikels stk. 1 mod enhver form for kommerciel anvendelse også gælder for eksemplarer af de i bilag B opførte arter, medmindre det over for den kompetente myndighed i den berørte medlemsstat kan dokumenteres, at disse eksemplarer er anskaffet og, hvis de stammer fra tredjelande, indført i Fællesskabet i overensstemmelse med gældende lovgivning om beskyttelse af vilde dyr og planter.

44 Følgelig er kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter, der er opført i forordning nr. 338/97's bilag B, tilladt, forudsat betingelserne i forordningens artikel 8, stk. 5, er opfyldt.

45 For det andet skal bemærkes, at hvad angår de arter, hvorpå forordning nr. 3626/82 eller forordning nr. 338/97 finder anvendelse, er disse forordninger ikke til hinder for, at medlemsstaterne træffer eller opretholder strengere foranstaltninger under overholdelse af traktatens bestemmelser. Dette er for forordning nr. 3626/82's vedkommende fastsat i artikel 15 og for forordning nr. 338/97's vedkommende — der er vedtaget på grundlag af EF-traktatens artikel 130 S, stk. 1 (efter ændring nu artikel 175, stk. 1, EF) — fastsat i EF-

traktatens artikel 130 T (nu artikel 176 EF), hvorefter beskyttelsesforanstaltninger, som vedtages i henhold til artikel 130 S, ikke er til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller indfører strengere beskyttelsesforanstaltninger, som skal være forenelige med traktaten.

46 Såfremt det forudsættes, at Den Franske Republik har truffet eller vedtaget strengere foranstaltninger end dem, der er fastsat i forordning nr. 3626/82 eller nr. 338/97, kan det således ikke udelukkes, at der under sagen ved den nationale ret foreligger et problem om, hvorvidt forbuddet i den franske ordning, navnlig i Guyana-bekendtgørelsen, mod kommerciel anvendelse af de omtvistede arter, er forenelig med traktatens artikel 30 og 36. Det vil være tilfældet, såfremt denne ordning kan anvendes i situationer, der har tilknytning til import af varer i samhandelen i Fællesskabet (jf. bl.a. dom af 14.7.1988, sag 298/87, Smanor, Sml. s. 4489, præmis 7 og 8, og af 5.12.2000, sag C-448/98, Guimont, Sml. I, s. 10663, præmis 21).

47 Hvad angår spørgsmålet, om Xavier Tridon ved den nationale ret kan gøre gældende, at den franske ordning om import af beskyttede fuglearter medfører en hindring, bemærkes, at det udelukkende tilkommer de nationale retsinstanser som led i det samarbejde, der er indført mellem dem og Domstolen ved artikel 234 EF, at vurdere relevansen af de spørgsmål, de forelægger Domstolen på grundlag af de faktiske omstændigheder i den for dem verserende sag (jf. bl.a. Smanor-dommen, præmis 9, og Guimont-dommen, præmis 22).

48 Det må derfor undersøges, om den i hovedsagen omhandlede nationale ordning, såfremt den er strengere end bestemmelserne efter forordning nr. 3626/82 eller nr. 338/97, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion i strid med traktatens artikel 30, i det omfang den anvendes på importerede produkter.

49 Et forbud mod kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter, der er omfattet af CITES' liste II eller forordning nr. 338/97's bilag B såsom det forbud, der er indeholdt i den franske ordning, og navnlig i Guyana-bekendtgørelsen, udgør en strengere foranstaltning i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 15 i forordning nr. 3626/82 eller traktatens artikel 130 T. Desuden kan en sådan foranstaltning, når den anvendes på eksemplarer fra en anden medlemsstat, hindre samhandelen inden for Fællesskabet i traktatens artikel 30's forstand.

50 En sådan hindring kan dog være berettiget af hensyn til beskyttelsen af truede arter såsom de hensyn, der er nævnt i artikel 15 i forordning nr. 3626/82 hvad angår anvendelsen af CITES' liste II, og dem, der er nævnt i traktatens artikel 36 hvad angår anvendelsen af forordning nr. 338/97's bilag B.

51 I så henseende anfører den franske regering, at den i hovedsagen omhandlede ordning har til formål at sikre beskyttelsen af dyrearter og dermed at beskytte disses liv og sundhed. Dette fremgår af ordlyden af artikel L. 211-1 i code rural, som Guyana-bekendtgørelsen er udstedt til gennemførelse af.

52 Der er ikke tvivl om, at en ordning som den i hovedsagen omhandlede, der forbyder kommerciel anvendelse af eksemplarer af arter, der er omfattet af CITES' liste II eller forordning nr. 338/97's bilag B, opfylder det hensyn til beskyttelse af disse arter, som er nævnt i artikel 15 i forordning nr. 3626/82 eller i traktatens artikel 36.

53 En sådan ordning, der er vedtaget inden for et område, hvor den afledede fællesskabsret ikke er til hinder for, at en medlemsstat træffer strengere foranstaltninger end dem, som er fastsat i fællesskabsretten, og som medfører eller kan medføre en begrænsning af indførslen af produkter, er imidlertid kun forenelig med traktaten, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til en effektiv

beskyttelse af dyrs liv og sundhed. En national praksis omfattes derfor ikke af undtagelsesbestemmelsen i traktatens artikel 36, såfremt dyrs liv og sundhed kan beskyttes lige så effektivt ved foranstaltninger, der har mindre restriktive virkninger for samhandelen (jf. i denne retning dom af 11.7.2000, sag C-473/98, Toolex, Sml. I, s. 5681, præmis 33 og 40).

54 Den franske regering har gjort gældende, at det er nødvendigt at beskytte eksemplarer af arter omfattet af CITES' liste II eller forordning nr. 338/97's bilag B, der er født og opdrættet i fangenskab, fordi opdrætningen af sådanne eksemplarer i erhvervsmæssigt øjemed vil kunne have mærkbare negative virkninger for bevarelsen af de pågældende arter i naturlig tilstand. Ved en sådan opdrætning vil der nemlig kunne skabes et egentligt marked. For at kunne opfylde den efterspørgsel, som vil opstå på grund af et sådant marked, vil der være stor fristelse til at fange fugle eller borttage æg i det naturlige miljø, så meget mere som formeringen af mange arter i fangenskab kræver særlige anlæg og særlig sagkyndighed, som det hvad angår sidstnævnte tager lang tid at erhverve. Frigivelsen af handelen med eksemplarer af arter, som er født og opdrættet i fangenskab, og som det er forbudt at indfange enkelte eksemplarer af, vil derfor modvirke hensynene til beskyttelsen af disse arter.

55 Videre har regeringen anført, at da den genetiske arv af dyr, som er født i fangenskab, er mindre mangfoldig end af dyr i det naturlige miljø, er der et reelt behov for at forebygge de betydelige risici for indavl, som findes i dyrebestande, der holdes i fangenskab. Den genetiske mangfoldighed vil imidlertid alene kunne sikres ved borttagelse af eksemplarer af dyr i det naturlige miljø. Desuden vil handelen med eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab, uundgåeligt medføre frivillige eller ufrivillige løsladelser af dyr i naturen, hvilket i visse tilfælde vil indebære en genetisk risiko for bevarelse af vilde eksemplarer af samme art eller beslægtede arter.

56 Endelig anfører den franske regering, at der ikke findes en mindre restriktiv foranstaltning, som er tilstrækkelig pålidelig til at kunne anvendes i stedet for forbuddet mod handel med eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab. Der findes nemlig ingen kontrolordning til effektiv afværgelse af de bedragerier, som består i at udgive æg eller fugle, som er borttaget i naturen, for æg, som er lagt i fangenskab, eller for fugle, som er født og opdrættet i fangenskab.

57 Under den mundtlige forhandling har Kommissionen i det væsentlige gjort gældende, at totalforbuddet mod handel med eksemplarer af arter, der er omfattet af CITES' liste II eller forordning nr. 338/97's bilag B, går videre end nødvendigt for at sikre en effektiv beskyttelse af disse arter, navnlig når der er tale om eksemplarer, som er født og opdrættet i fangenskab. Det godtgøres af, at der i flere resolutioner vedtaget på konferencen for de medlemsstater, som er kontraherende parter i CITES, tilskyndes til videreavl af dyr, der er født i fangenskab, og til handel hermed dels for at gøre det muligt at begrænse borttagelser i naturen, dels for at udvikle dyrebestande, som i visse tilfælde er bestemt til at skulle genudsættes i naturen. Efter Kommissionens opfattelse kan beskyttelsen af de pågældende arter sikres ved mindre restriktive foranstaltninger end et totalt forbud mod handel, såsom ved ringmærkning af fugle, mikrochiptranspondere eller blodprøver, som gør det muligt at fastslå dyrets oprindelse, hvilke foranstaltninger er omhandlet i forordning nr. 939/97.

58 Det må vedrørende det anførte fastslås, at det ikke i den foreliggende sag er muligt uden yderligere oplysninger at foretage en vurdering af proportionaliteten af det i hovedsagen omhandlede handelsforbud og navnlig af, om det tilstræbte formål vil kunne tilgodeses ved foranstaltninger, som i mindre grad berører samhandelen inden for Fællesskabet, og at en sådan vurdering kræver en konkret analyse baseret navnlig dels på videnskabelige undersøgelser, dels på de faktiske omstændigheder, som er kendetegnende for den situation, der foreligger i tvisten i hovedsagen. Denne analyse tilkommer det den forelæggende ret at foretage.

59 For alle tilfældes skyld skal dog fremhæves, at den omstændighed alene, at der ved den senest indførte fællesskabsordning, navnlig den ved forordning nr. 939/97 indførte, er truffet mindre restriktive foranstaltninger til beskyttelse af de pågældende arter end den franske ordning, som er omhandlet i hovedsagen, ikke giver grundlag for den antagelse, at den franske ordning ikke opfylder kravene til proportionalitet. En sådan ordning kan nemlig ikke anses for at stå i misforhold til det tilstræbte formål, medmindre det fremgår, at formålet kan opfyldes lige så effektivt ved foranstaltninger, som er mindre restriktive for samhandelen inden for Fællesskabet.

60 På grundlag af de anførte betragtninger må de forelagte spørgsmål besvares med, at:

— for så vidt angår arter omfattet af CITES' liste II, forbyder forordning nr. 3626/82 ikke kommerciel anvendelse af eksemplarer af disse arter, bortset fra det i artikel 6, stk. 2, omhandlede tilfælde, hvor eksemplarerne er indført i modstrid med nævnte forordnings artikel 5

— for så vidt angår arter omfattet af forordning nr. 338/97's bilag B, forbyder forordningen ikke kommerciel anvendelse af eksemplarer af disse arter, forudsat betingelserne i forordningens artikel 8, stk. 5, er opfyldt.

De nævnte forordninger er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer af de nævnte arter, der er født og opdrættet i fangenskab, i det omfang ordningen finder anvendelse på eksemplarer, der er indført fra andre medlemsstater, såfremt det fremgår, at det hensyn til beskyttelse af de sidstnævnte, som er omhandlet i artikel 15 i forordning nr. 3626/82 eller traktatens artikel 36, kan tilgodeses lige så effektivt ved foranstaltninger, som er mindre restriktive for samhandelen inden for Fællesskabet.

Sagens omkostninger

61 De udgifter, der er afholdt af den franske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de grande instance de Grenoble ved dom af 15. november 1999, for ret:

1) — For så vidt angår arter omfattet af liste I til konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter, der er indgået i Washington den 3. marts 1973, skal Rådets forordning (EØF) nr. 3626/82 af 3. december 1982 om gennemførelse i Fællesskabet af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab.

— For så vidt angår arter omfattet af bilag A til Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed skal denne forordning fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer, der er født og opdrættet i fangenskab.

2) — For så vidt angår arter omfattet af nævnte konventions liste II forbyder forordning nr. 3626/82 ikke kommerciel anvendelse af eksemplarer af

disse arter, bortset fra det i artikel 6, stk. 2, omhandlede tilfælde, hvor eksemplarerne er indført i modstrid med nævnte forordnings artikel 5.

— For så vidt angår arter omfattet af forordning nr. 338/97's bilag B forbyder forordningen ikke kommerciel anvendelse af eksemplarer af disse arter, forudsat betingelserne i forordningens artikel 8, stk. 5, er opfyldt.

De nævnte forordninger er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som indeholder et generelt forbud mod enhver form for kommerciel anvendelse på dens område af eksemplarer af de nævnte arter, der er født og opdrættet i fangenskab, i det omfang ordningen finder anvendelse på eksemplarer, der er indført fra andre medlemsstater, såfremt det fremgår, at det hensyn til beskyttelse af de sidstnævnte, som er omhandlet i artikel 15 i forordning nr. 3626/82 eller i EF-traktatens artikel 36 (efter ændring nu artikel 30 EF), kan tilgodeses lige så effektivt ved foranstaltninger, som er mindre restriktive for samhandelen inden for Fællesskabet.

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Schintgen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. oktober 2001.

R. Grass F. Macken

Justitssekretær Formand for Sjette Afdeling